

ADAM HOLUB¹

OBIEKTY ATAKÓW TERRORYSTYCZNYCH

Analizując zjawisko terroryzmu, należy zauważyć, że działania oparte na przemoc, stosowane dla osiągnięcia zmian o charakterze politycznym, są ukierunkowane na realizację dwóch rodzajów celów. Pierwszym z nich jest zaatakowanie i zniszczenie wybranego przez sprawców obiektu. Atakowany obiekt określany jest jako tzw. cel pośredni (taktyczny). Dzięki atakowi na cel taktyczny terroryści uzyskują bardzo ważny dla całości ich działań efekt zastraszenia określonej społeczności. Im większy efekt zastraszenia, tym większe szanse na to, że sprawcom (terrorystom) uda się zrealizować tzw. cel bezpośredni (strategiczny). Celem strategicznym w działaniach terrorystycznych jest uzyskanie określonych zmian typu politycznego zgodnych z intencją zamachowców. O doborze obiektu ataku stanowiącego cel pośredni decydują możliwości operacyjne sprawców oraz spodziewany efekt psychologiczny zamachu warunkujący jego wpływ na funkcjonowanie zaatakowanej społeczności. Atak terrorystyczny na dany obiekt ma spowodować skutki psychologiczne, takie jak strach i poczucie zagrożenia w jak najszerzych kręgach społecznych, a także wśród członków ośrodków decyzyjnych zaatakowanej społeczności. Efektywność ataku terrorystycznego związana jest również z jego siłą oddziaływania medialnego. Stąd też obiekt ataku musi być na tyle atrakcyjny, by spełniał warunki medialności, skupiając uwagę jak najszerzego kręgu społeczeństwa.

Świadomość zagrożeń atakiem znacznie zwiększa możliwości przedsięwzięcia adekwatnych środków zaradczych. Stąd też pojawienie się w literaturze przedmiotu oraz w badaniach problematyki związanej z klasyfikacją obiektów mogących stać się celami ataku terrorystycznego, a także wypracowanie metod i kryteriów oceny stopnia ryzyka zaatakowania określonego obiektu przez zamachowców — terrorystów.

Jednym ze sposobów klasyfikowania obiektów mogących być celami ataków terrorystycznych jest ich podział na obiekty materialne i osobowe². Obiektem materialnym ataku terrorystycznego może być: budynek,

¹ Dr hab. Adam Holub — prof. nadzw. WSPoL, zainteresowania badawcze: ekstremizm, radykalizm, przemoc polityczna.

Adres do korespondencji: <adahol@wp.pl>.

² K. Jałoszyński, S. Kulczyński, A. Kańczak, D. Szlachter, *Działalność organizacji terrorystycznych* [w:] K. Jałoszyński (red.), *Współczesne zagrożenia terroryzmem*, Szczytno 2013, s. 117.

pojazd, węzeł komunikacyjny itp. W przypadku obiektów osobowych mogą to być konkretne osoby, np. przedstawiciel rządu, wojskowy, policjant lub polityk. Obecnie jednak terroryści najczęściej, zwłaszcza w Europie, atakują grupy osób, np. wyznawców określonej religii, grupy stanowiące część określonej społeczności kulturowej czy narodowej. Cele osobowe mogą być również dobrane w sposób zupełnie przypadkowy, co powoduje, że będą to osoby, które akurat znalazły się w miejscu i czasie wybranym przez sprawcę w ramach opracowanego planu ataku.

Innym sposobem klasyfikacji obiektów ataku terrorystycznego jest ich podział na tzw. obiekty twarde i miękkie. Do twardych obiektów, które mogą być zaatakowane przez terrorystów zaliczamy zarówno obiekty materialne, jak i osobowe mające szczególne znaczenie dla funkcjonowania określonej społeczności, ważne z perspektywy bezpieczeństwa państwa. Obiekty te są z racji swego znaczenia objęte szczególną ochroną prawną i zabezpieczone w sposób mający na celu uniemożliwienie ich zaatakowania. Do miękkich obiektów, które mogą zostać zaatakowane przez terrorystów, zaliczamy obiekty zarówno materialne, jak i osobowe nieobjęte taką ochroną, a przez to narażone na atak terrorystyczny ze względu na łatwość jego przeprowadzenia. Nie znaczy to, że obiekty miękkie nie są w ogóle chronione. Taka ochrona jest realizowana, jednak ich specyfika powoduje, że pełne zabezpieczenie „obektów miękkich” nie jest możliwe, np. pełne zabezpieczenie obiektów komunikacji publicznej czy sektora handlowego.

Obiekty twarde, materialne, zaliczane są do tzw. infrastruktury krytycznej, której naruszenie stanowi szczególne zagrożenie dla państwa i społeczeństwa. Infrastruktura krytyczna definiowana jest, jako: „[...] systemy oraz wchodzące w ich skład powiązane ze sobą funkcjonalnie obiekty, w tym obiekty budowlane, urządzenia, instalacje, usługi kluczowe dla bezpieczeństwa państwa i jego obywateli oraz służące zapewnieniu sprawnego funkcjonowania organów administracji publicznej, a także instytucji i przedsiębiorców”³.

W celu identyfikacji elementów infrastruktury krytycznej ustalono szereg kryteriów wyznaczających systemy o strategicznym znaczeniu, których naruszenie bezpieczeństwa może skutkować szczególnymi stratami dla państwa i ludności⁴. Zaliczamy do nich kryteria systemowe charakteryzujące ilościowo lub podmiotowo parametry (funkcje) obiektu, urządzenia, instalacji lub usługi, których spełnienie może spowodować zaliczenie ich do infrastruktury krytycznej oraz kryteria przekrojowe, opisujące parametry odnoszące się do skutków zniszczenia bądź zaprzestania funkcjonowania obiektu, urządzenia, instalacji lub usługi. Kryteria przekrojowe obejmują: ofiary w ludziach, skutki finansowe, konieczność ewakuacji, utratę usługi, czas odbudowy, efekt międzynarodowy oraz unikatowość.

³ Ustawa z 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (DzU z 2007 r., nr 89, poz. 590), art. 3 pkt 2; dalej jako ustawa o zarządzaniu kryzysowym.

⁴ Narodowy Program Ochrony Infrastruktury Krytycznej 2013, s. 11, <<http://rcb.gov.pl/wp-content/uploads/NPOIK-dokument-g%C5%82%C3%B3wny.pdf>>, 13 grudnia 2018 r.

Na podstawie wymienionych kryteriów w ustawie z 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym zostały wyszczególnione następujące systemy tej infrastruktury: zaopatrzenia w energię, surowce energetyczne i paliwa; łączności; sieci teleinformatycznych; finansowe; zaopatrzenia w żywność; zaopatrzenia w wodę; ochrony zdrowia; transportowe; ratownicze; zapewniające ciągłość działania administracji publicznej; produkcji, składowania, przechowywania i stosowania substancji chemicznych i promieniotwórczych, w tym rurociągi substancji niebezpiecznych⁵. Wskazane systemy wraz z każdym wyodrębnionym ich elementem stanowią atrakcyjne obiekty ataku o charakterze terrorystycznym. Istotna jest przy tym wpływająca na tę atrakcyjność ich podatność na takie działania.

Do obiektów, których zniszczenie lub zakłócenie funkcjonowania ma wpływ na działanie struktur państwa, gospodarki, administracji, a także bezpieczeństwo obywateli zaliczono w szczególności⁶:

1. Obszary, obiekty, urzędnienia i środki transportu ważne dla obronności, interesu gospodarczego państwa, bezpieczeństwa publicznego i innych ważnych interesów państwa. Podlegają one obowiązkowej ochronie przez specjalistyczne uzbrojone formacje ochronne lub odpowiednie zabezpieczenie techniczne, do których należą w zakresie obronności państwa:

- a) zakłady produkcji specjalnej oraz zakłady, w których prowadzone są prace naukowo-badawcze lub konstruktorskie w zakresie takiej produkcji,
- b) zakłady produkujące, remontujące i magazynujące uzbrojenie, urządzenia i sprzęt wojskowy,
- c) magazyny rezerw strategicznych⁷,

2. Obiekty aktywne w zakresie ochrony interesu gospodarczego państwa:

- a) zakłady mające bezpośredni związek z wydobyciem surowców mineralnych o strategicznym znaczeniu dla państwa,
- b) porty morskie i lotnicze,
- c) banki i przedsiębiorstwa wytwarzające, przechowujące bądź transportujące wartości pieniężne w znacznych ilościach;

3. Obiekty działające w zakresie bezpieczeństwa publicznego, w szczególności:

- a) zakłady, obiekty i urzędnienia mające istotne znaczenie dla funkcjonowania aglomeracji miejskich, których zniszczenie lub uszkodzenie może stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi oraz środowiska, w szczególności elektrownie i ciepłownie, ujęcia wody, wodociągi i oczyszczalnie ścieków,
- b) zakłady stosujące, produkujące lub magazynujące w znacznych ilościach materiały jądrowe, źródła i odpady promieniotwórcze, mate-

⁵ Art. 3 pkt 2 ustawy o zarządzaniu kryzysowym.

⁶ Ustawa z 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (DzU z 2016 r., poz. 1432, art. 5); dalej jako ustawa o ochronie osób i mienia.

⁷ Są to rezerwy strategiczne, o których mowa w art. 15 ustawy z 29 października 2010 r. o rezerwach strategicznych (DzU nr 229, poz. 1496 z późn. zm.).

riały toksyczne, odurzające, wybuchowe bądź chemiczne o dużej podatności pożarowej lub wybuchowej,

- c) rurociągi paliwowe, linie energetyczne i telekomunikacyjne, zapory wodne i śluzy oraz inne urządzenia znajdujące się w otwartym terenie, których zniszczenie lub uszkodzenie może stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, środowiska albo spowodować poważne straty materialne;

4. Obiekty działające w zakresie ochrony innych ważnych interesów państwa:

- a) zakłady o unikalnej produkcji gospodarczej,
- b) obiekty i urządzenia telekomunikacyjne, pocztowe oraz telewizyjne i radiowe,
- c) muzea i inne obiekty, w których zgromadzone są dobra kultury narodowej,
- d) archiwa państwowe.

Zgodnie z ustawą o zarządzaniu kryzysowym szczegółowe wykazy obszarów, obiektów i urzędów sporządzają: prezes Narodowego Banku Polskiego, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, ministrowie, kierownicy urzędów centralnych i wojewodowie w stosunku do podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych jednostek organizacyjnych⁸. Umieszczenie w wykazie określonego obszaru, obiektu lub urządzenia następuje w drodze decyzji administracyjnej. Wykazy te bieżąco aktualizują odpowiednio prezes Narodowego Banku Polskiego, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, ministrowie i kierownicy urzędów centralnych oraz przesyłają do właściwych terytorialnie wojewodów. Wojewodowie prowadzą ewidencję obszarów, obiektów i urzędów podlegających obowiązkowej ochronie, znajdujących się na terenie województwa. Ewidencja ta ma charakter poufny. Wojewoda, w drodze decyzji administracyjnej, może umieścić w tej ewidencji również znajdujące się na terenie województwa obszary, obiekty i urządzenia innych podmiotów spoza wyżej określonego zbioru, jeśli tylko mają one szczególne znaczenie dla bezpiecznego funkcjonowania danej społeczności lokalnej.

W państwach o długiej historii związanej z atakami terrorystycznymi i zwalczaniem terroryzmu, wykazy obiektów potencjalnie narażonych na ataki są na podstawie doświadczenia dość szczegółowo opracowywane⁹.

⁸ Art. 5 ust. 3 ustawy o ochronie osób i mienia.

⁹ Państwem, które prowadzi już od drugiej połowy XIX w. walkę z terroryzmem i terrorem jest Federacja Rosyjska (separatyzm czeczeński, działalność ekstremistów islamskich), a wcześniej Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (np. działalność grup etnicznych — Ormianie i zamach symulacyjny w 1977 r. w Moskwie) i Rosja Carska (zamachy na carów, przedstawicieli władzy). Stąd też interesujące poznawczo jest zaznajomienie się z stosowaną w tym państwie klasyfikacją celów i obiektów ataków o charakterze terrorystycznym. Zob. Типовая Инструкция по организации работы и оценке антитеррористической защищённости объектов особой важности, повышенной опасности, жизнеобеспечения и с массовым пребыванием людей в Томской области, Томск 2009. Zob. także: K. Kraj, *Rosyjski system antyterrorystyczny*, Kraków 2017.

W ramach infrastruktury wskazuje się np. na takie jej elementy wrażliwe, jak: systemy komunikacji społecznej (sieci telefonii, telewizji, radiowe, systemy komunikowania w tym systemy alarmowe) działające także w przestrzeni kosmicznej; systemy i obiekty hydrotechniczne, sieci wodociągowe o szczególnym znaczeniu dla funkcjonowania przemysłu; obiekty i urządzenia jądrowe i radiacyjne, urządzenia i sieci przetwarzające niebezpieczne środki chemiczne, obiekty i urządzenia utylizacji materiałów rozszczepialnych; obiekty i kompleksy elektroenergetyczne, w tym elektroownie wodne i ciepłowne oraz magistrale linii wysokiego napięcia; urządzenia i przedsiębiorstwa wydobywcze (działające w głębokościach poniżej 150 m) oraz zajmujące się wzbogacaniem kopalin stałych; obiekty przesyłowe i węzłowe (stacje sprężania i przepompownie) transportu pod ciśnieniem gazu, ropy naftowej i ich produktów; wielkoprzemysłowe przedsiębiorstwa produkujące i przetwarzające w fazie ciekłej lub stałej produktu niebezpieczne posiadające właściwości wybuchowe i podatne na samozapłon; przedsiębiorstwa przemysłu petrochemicznego, hutniczego, maszynowego, elektrotechnicznego i radiotechnicznego, obronnego; główne dworce kolejowe, porty morskie, lotniska w najważniejszych miastach, metro, mosty i tunele o długości powyżej 500 m; duże przedsiębiorstwa produkcji rolnej (przetwarzanie i przechowywanie produktów rolnych); obiekty i systemy podtrzymywania funkcji struktur na poziomie gmin¹⁰.

W systemie bezpieczeństwa wyszczególnia się obiekty (cele) o szczególnym znaczeniu. Przy czym należy wskazać, że wymienia się każdy element systemu, który stanowi część składową infrastruktury¹¹. Wymienia się np. system bankowy centralny, banki komercyjne, placówki finansowe w tym także kantory wymiany walut, kasy i urzędy pocztowe. Ponadto przewiduje się zagrożenia dla punktów (pomieszczeń), w których składowane są szlachetne kamienie i metale. Do tej grupy zaliczono także miejsca składowania środków odurzających, pomieszczenia składowania i obrotu bronią i amunicją. Narażone na ataki są w szczególności stacje radiowe i telewizyjne, budynki, siedziby władz publicznych i wydzielone obiekty o znaczeniu militarnym (obiekty przemysłu obronnego).

Istotną kategorią obiektów zagrożonych potencjalnym atakiem o charakterze terrorystycznym jest także grupa obiektów określanych jako „potencjalnie zagrożonych”. Należy zauważyć, że obiekty te pełnią nie tylko rolę celu *sensu stricte*, lecz mogą być źródłem zaopatrzenia terrorystów w potrzebne im do dalszej działalności środki, czego przykładem było zaopatrzenie się w ręczne wyrzutnie rakiet przez grecką Organizację Rewolucyjną N17 podczas ataku na wojskowe składy uzbrojenia¹². W grupie tej wymienia się przede wszystkim magazyny materiałów wybuchowych, przedsiębiorstwa produkujące i rozprowadzające materiały wybuchowe,

¹⁰ K. Kraj, *Rosyjski...*, wyd cyt.

¹¹ Tamże.

¹² Zdobyta broń posłużyła do ataków przeprowadzonych przez N17 na początku lat 90. XX w. A. Hołub, *Współczesny radykalizm lewicowy wobec przemocy jako środka działania politycznego* [w:] M. Wiatr, J. Stelmach, M. Busłowicz (red.), *Sily zbrojne w walce z terroryzmem*, Wrocław 2016, s. 64.

rafinerie i magazyny paliw, magazyny wysoce toksycznych trucizn i pestycydów, apteczne magazyny farmaceutyków i środków odurzających, zakłady chemiczne, przedsiębiorstwa przemysłu lekkiego, ciężkiego i spożywczego. Szczególnie atrakcyjne mogą być przedsiębiorstwa chłodnicze z technologią wykorzystywania chloru i amoniaku, obiekty składowania substancji promieniotwórczych i materiałów — źródeł promieniowania jonizującego, przedsiębiorstwa (obiekty) produkcji, przetwarzania, magazynowania, transportu, usuwania lub niszczenia chemicznych substancji niebezpiecznych oraz produktów naftowych¹³.

Oddzielną grupę stanowią obiekty o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia podstawowych potrzeb ludności (zaopatrzenie żywnościowe, schronienie, podstawowe potrzeby, zabezpieczenie medyczne i sanitarno-epidemiologiczne, transport, instytucje wsparcia społecznego). Do kategorii obiektów zabezpieczenia społecznego zaliczono rozwinięte systemy hydrologiczne: zapory wodne, elektrownie wodne, ujęcia wody, zbiorniki, przepompownie i stacje uzdatniania wody, wodociągi; duże ciepłownie (pracujące pod ciśnieniem ponad 0,07 MPa i temperaturze ogrzewania wody ponad 115 stopni °C), sieci ciepłownicze, sieci gazowe, stacje transformatorowe mocy 110 kW, linie wysokiego napięcia. Wskazano elementy systemu transportowego cargo i osobowego: lotniska, główne porty rzeczne, transport miejski, dworce autobusowe, stacje kolejowe. Oprócz elewatorów zbożowych wymieniono również piekarnie¹⁴.

Podobnie jak w przypadku wcześniej wskazanych obiektów ataków, na podstawie dotychczasowych doświadczeń, do potencjalnie zagrożonych punktów zaliczono również miejsca, w których możliwa jest obecność w jednym czasie więcej niż 200 osób, przedszkola, szkoły i inne instytucje edukacyjne, obiekty nauki, sierocińce, szkoły z internatem, instytuty badawcze i projektowe, akademie naukowe, instytucje związane ze zdrowiem i rekreacją (szpitale, kliniki, jednostki opieki zdrowotnej, przychodnie, centra diagnostyczne, stacje transfuzji krwi, sanatoria dla chorych na gruźlicę, domy dla osób starszych i niepełnosprawnych), instytucje kulturalne (domy kultury i inne placówki kulturalne, muzea i wystawy stałe, biblioteki, instytucje kultury, teatry, cyrki, kina, sale koncertowe), instytucje związane ze sportem (stadiony, baseny, kompleksy sportowe), wielkogabarytowe obiekty handlowe (super- i hipermarkety, centra handlowe, o łącznej powierzchni sprzedaży ponad 1000 m², kawiarnie, restauracje, stołówki z liczbą miejsc dla więcej niż 100 osób).

Można stwierdzić, że opracowywane przez Federację Rosyjską katalogi zagrożonych atakami terrorystycznymi obiektów w dużej mierze odpowiadają polskim analizom zagrożeń ze strony terroryzmu. Niezależnie od systemu politycznego czy uwarunkowań kulturalnych i ekonomicznych, w strukturze każdego systemu państwowego i społecznego można wskazać te same newralgiczne, a tym samym zagrożone obszary.

¹³ Типовая Инструкцияпо..., wyd. cyt.

¹⁴ Tamże.

Obiekty infrastruktury krytycznej z racji ich znaczenia dla funkcjonowania państwa są ze względu na systemowe uwarunkowania prawne i rozwiązania organizacyjne dotyczące ich bezpieczeństwa odpowiednio chronione, a co za tym idzie mało podatne na atak terrorystyczny.

Wskazanie powyższych obiektów hipotetycznego ataku o charakterze terrorystycznym wynika z jednej strony z ich istotności i atrakcyjności dla sprawców, z drugiej strony zaś z dotychczasowej praktyki działań terrorystycznych. Wśród dziesięciu „najpopularniejszych” celów ataków terrorystycznych w Europie Zachodniej w latach 1970–2014 należy wskazać: obiekty przemysłowe, firmy (3653 ataki); obiekty cywilne w tym stanowiące własność prywatną (2462); obiekty państwowe (1729); Policja (1707); obiekty i cele dyplomatyczne (516); transport (332); lotniska i samoloty (283); dziennikarze i media (234); obiekty religijne (179); infrastruktura (171)¹⁵. W 2015 r., w skali globalnej, zamachy terrorystyczne dotyczyły obiektów o charakterze cywilnym (43%), policyjnym (16%), militarnym (13%), rządowym (7%), biznesowym (7%), religijnym (4%)¹⁶.

Odpowiednią listę obiektów, które powinny być celem ataków przedstawiono w opublikowanym w 1969 r. tekście Carlosa Marighellego: *Minipodręcznik partyzanta miejskiego*, w którym wskazywał on konieczne działania na przykładzie Brazylii¹⁷. Były to obiekty systemu bankowego (banki, instytucje kredytowe), przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe, obiekty przemysłu zbrojeniowego (produkcja broni i materiałów wybuchowych), militarne (w tym koszary), więzienia, komisariaty i posterunki policji, siedziby urzędów publicznych, majątek państwowy, stacje radiowe i telewizyjne, siedziby i instalacje firm północnoamerykańskich, magazyny gazu, rafinerie ropy naftowej, pociągi, statki, samoloty, porty lotnicze i morskie, pojazdy rządowe, w tym pojazdy wojskowe i policyjne, ciężarówki, pojazdy pancerne, furgony z transportem pieniędzy¹⁸. W 2008 r. na liście ataków Konspiracyjnych Komórek Ognia w Grecji znalazły się: „banki, dilerzy aut, centra handlowe, instytucje rządowe, komisariaty, biura partii politycznych, domy polityków, sędziów, dziennikarzy, prywatne firmy ochronne i przedsiębiorstwa zajmujące się budową wiezien”¹⁹.

¹⁵ J. Mettler, *Terrorismus in Westeuropa. Zehn Eindrücke und zehn Fakten nach den Anschlägen in Paris*, „Berliner Zeitung”, <<https://bzgrafik.atavist.com/terror>>, 10 lutego 2018 r.

¹⁶ Institute for Economics and Peace, *Global Terrorism Index 2016*, s. 24, <<http://economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2016/11/Global-Terrorism-Index-2016.2.pdf>>, 10 lutego 2018 r.

¹⁷ C. Marighella, *Minimanual guerilla*, <<https://www.marxists.org/archive/marighella-carlos/1969/06/minimanual-urban-guerrilla/ch16.htm>>, 10 lutego 2018 r.; zob. także: tenże, *Mini-podręcznik partyzanta miejskiego*, <http://www.geocities.ws/che_lbc/027podrecznik.htm>, 10 lutego 2018 r.

¹⁸ C. Marighella, *Objectives of the Guerrilla's Actions*, <<https://www.marxists.org/archive/marighella-carlos/1969/06/minimanual-urban-guerrilla/ch16.htm>>; tenże, *Assaults*, <<https://www.marxists.org/archive/marighella-carlos/1969/06/minimanual-urban-guerrilla/ch18.htm>>, 10 lutego 2018 r.

¹⁹ A. Hołub, *Współczesny...*, wyd. cyt., s. 66.

Zgodnie z zaleceniami C. Marighellogo celem działań przeciwko wyznaczonym obiektom nie musi być ich całkowita degradacja, ponieważ w przypadku sabotażu sprawca dążyć ma do „ranienia, uszkodzania, czynienia bezużytecznym i niszczenia żywotnych punktów wroga, takich jak: [...] gospodarka kraju, produkcja rolna lub przemysłowa, systemy transportu i łączności, systemy policyjne i wojskowe, ich instytucje i magazyny, represyjny system wojskowo-policyjny, firmy i inna własność wyzyskiwaczy w kraju”²⁰.

Wiedza dotycząca dotychczasowych zdarzeń o charakterze terrorystycznym pozwala na określenie charakteru obiektów potencjalnie zagrożonych. Doświadczenie przeszłości wskazuje rozwiązania niezbędne w przyszłości. Można zatem wskazać zarówno grupy społeczne, jak i zawodowe oraz elementy infrastrukturalne podatne na ataki. W dużej mierze istotne jest rozpatrywanie obiektu ataku jako symbolicznej możliwości realizacji celów (apelu politycznego, ideowego) sprawcy lub sprawców. Statystycznie najbardziej narażoną grupą są przedstawiciele instytucji państwa. Oprócz elity politycznej są to funkcjonariusze aparatu bezpieczeństwa postrzegani z reguły przez radykałów i ekstremistów jako przedstawiciele represyjnego, wrogiego państwa. W grupie tej znajdują się nie tylko funkcjonariusze wymiaru sprawiedliwości, żołnierze, urzędnicy administracji państwowej, ale także przedstawiciele mediów, świata biznesu, kultury i nauki²¹. Znając preferencje hipotetycznych zamachowców w zakresie wyznaczania obiektów ataku, można określić, jakie środki zaradcze należy wdrożyć, by zminimalizować ryzyko zagrożenia atakiem. Napastnicy, znając podatność poszczególnych celów (obiektów) na atak, będą zmuszeni atakować obiekty słabiej zabezpieczone, które będą znajdowały się na ich liście²². Skupianie ochrony fizycznej na przywódcach państw sprawiło, że w okresie 1800–1970 zamachowcy osiągnęli swój cel, jakim było zabicie głowy państwa zaledwie w trzech zamachach na dziesięć²³.

²⁰ C. Marighella, *Mini-podrecznik...*, wyd. cyt., <http://www.geocities.ws/che_lbc/027podrecznik.htm>, 10 lutego 2018 r. Interesujące są wskazówki dotyczące ataków przeciwko nie tylko strategicznym elementom energetycznej infrastruktury krytycznej państwa, ale i systemowi bezpieczeństwa wewnętrznego: „Rurociągi, rafinerie, składy bomb i arsenały amunicji, obozy i bazy wojskowe muszą stać się celami operacji sabotażowych, podczas gdy pojazdy, ciężarówki armii i inne pojazdy soldateski czy policji muszą być niszczone, gdziekolwiek się znajdują. Ośrodki represji soldateski i policji i ich wyspecjalizowane organy muszą także przyciągnąć uwagę partyzanckiego sabotażysty. Zagraniczne firmy i posiadłości w kraju ze swej strony muszą stać się tak częstymi celami sabotażu, że rozmiar akcji skierowanych przeciw nim przewyższy ogół wszystkich innych akcji przeciw żywotnym punktom wroga”.

²¹ K. Jałoszyński, S. Kulczyński, A. Kañciak, D. Szlachter, *Działalność...*, wyd. cyt., s. 118.

²² A. Tyburska, *Uodpornianie obiektów, obszarów i urzędzeń wobec współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa państwa* [w:] P. Bogdalski, J. Cymerski, K. Jałoszyński (red.), *Bezpieczeństwo osób podlegających ustawowo ochronie wobec zagrożeń XXI wieku*, Szczytno 2014, s. 320.

²³ L.T. Szmidt, *Terroryzm a państwo*, Lublin 1979, s. 77.

Natomiast w przypadku osób, które były pozbawione policyjnej ochrony (ministrowie, liderzy ugrupowań opozycyjnych, członkowie rodzin panujących monarchów, generałowie, dowódcy centralnych i prowincjonalnych placówek policji, gubernatorowie, członkowie wyższej hierarchii kościelnej i byli członkowie rządu kontynuujący swą aktywność polityczną), aż 90% ataków dokonanych w latach 1917–1970 zakończyło się śmiercią ofiary²⁴.

Interesujące, że niezależnie od systemu politycznego, usytuowania geopolitycznego, w każdym państwie, w którym istnieje w większym lub mniejszym stopniu zagrożenie ze strony terroryzmu, charakter atakowanych obiektów jest zbieżny.

Słowa kluczowe: terroryzm, obiekty ataków, antyterroryzm, cele ataków, infrastruktura krytyczna

Keywords: terrorism, objects attacks, counterterrorism, targets of attacks, critical infrastructure

Streszczenie: Działania terrorystów skierowane są na realizację dwóch rodzajów celów. Pierwszym z nich jest zaatakowanie i zniszczenie wybranego obiektu (cel taktyczny). Drugim jest cel strategiczny. Obiekty ataków można podzielić na miękkie i twarde, materialne i osobowe. Doświadczenie wynikające z wieloletnich działań terrorystów oraz zwalczania terroryzmu pozwala na stworzenie dość szczegółowej listy potencjalnych obiektów ataków.

Summary: Terrorist activities are directed to the implementation of two types of goals. The first is to attack and destroy the selected object (tactical aim). The second is a strategic goal. Objects attacks can be divided into soft and hard, material and personnel. Experience gained over many years of terrorist activity and the fight against terrorism has allowed a fairly detailed list to be drawn up of potential targets.

²⁴ Tamże.